

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V aprilu 1922 računamo pk po 4 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p. Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Iz degeneracije v boljšo bodočnost.

Higijena je v zadnjih desetletjih napredovala. Zdravilska veda je prišla že na zelo visoko stopnjo. Epidemične bolezni ni več tako težko omejiti kakor v prejšnjih časih. Države, dežele, okraji in občine imajo posebne oddelke za zdravstvo in priznati se mora, da se je v higijskih stvareh v mnogih deželah zelo napredovalo.

Naučili smo se zdraviti različne bolezni, nismo pa še odpravili vzroke, ki jih povzročajo. In mnogo bolezni je, ki bi se jih moglo preprečiti, če se bi iztrebili vzroki. Med temi boleznimi je v prvi vrsti tuberkuloza.

Ljudstvo v raznih deželah je opešano, v enih bolj, v drugih manj, kakršne so že pač življenske razmere.

Hrana v mnogih krajih je slaba in nezadostna. Pomanjkanje najpotrebnejših živil med revnejšimi sloji ljudstva je danes nekaj navadnega. Pijančuje se mnogo. V Zedinjenih državah so uvedli prohibicijo, ki pa je le sredstvo za še večjo korupcijo, kajti pijančevanja ni odpravila. Pije se mnogo, toda pije se boli strup, ki se ga prodaja pod imenom žganje.

Tvornice, rudotopilnice, rudniki, plavži itd., črpajo življensko moč delavca in mnogi si jo hočejo nadomestiti s pijačo. In tako vidimo, da ljudstvo, mesto da bi fizično napredovalo, nazaduje telesno in duševno. Kapitalisti, ki se popolnoma nič ne brigajo za kaj drugega, kakor za svoje lastne žepe, so grobokopi človeškega rodu.

V današnji družbi imamo vsega v izobilju, tako da bi lahko vsi ljudje na zemlji živeli v zadovoljnosti in bratstvu. Namesto tega pa imamo na eni strani peščico ljudi, ki niti sami ne vedo, kako bi zapravili velikansko bogastvo, katero jim dan za dnevom gmadijo pridni delavci. Vsled prevelikega bogastva in brezdelja se posedujoči sloji telesno in duševno polene, njihova krj se zaradi premalega gibanja spridi, in tako postanejo namesto zdravih, energičnih udov družbe duševni pohabljeni, katerih rod navadno po nekaj generacijah zamre. Še huje kakor pri bogatih preveliko razkošje in mehkužnost, pa razsaja med proletarci glad, revščina in pomanjkanje. Že v prvi mladosti odtrgaio otroke od svojih staršev ter jih izkorščajo v imenu boga mamona. In ker delo še mnogo bolj škoduje nedorasli deci, kakor pa odraslim ljudem, vidimo danes namesto na duhu in telesu krepkih delavcev degenerirane sirote, ki prenašajo brez vsake življenske enerzije brezbrizno kapitalistično butaro. Ako se v vsej človeški družbi kmalu ne izvrši temeljit

preobrat, bomo imeli namesto zdravega naraščaja, ki bi lahko z mirnim pogledom zrl v viharje življenja, kmalu kup revnih degeneriranih siromakov.

Ako hočemo, da kapitalizem, ki je studenec vsega zla, še nadalje nemoteno izvršuje svoje delo, s katerim izpodkopa temelji vsega človeškega rodu, tedaj opustimo svojo akcijo, s katero vodimo boj proti najhujšemu sovražniku človeštva v današnjih časih. Ako pa smo prepričani sodrug, in vidimo z odprtimi očmi vso mizerijo in gorje, tedaj pa pojdemo na delo. Če vemo, kaj so vzroki za vse te nepravilike, ki tlačijo človeški rod, tedaj jih skušajmo odpraviti. To se lahko stori, če bo dovolj velik del ljudstva šel na delo in se organiziral za ta cilj. Dokler bo brezbrizen, bodo razmere take kot so, z edino razliko, da se bodo uvažale male izboljšave, toda razmer in posledic, ki jih povzročajo, to ne bo spremenilo.

Kolikor bolj se bo kapitalizem nagibal svojemu zatonu, toliko ostrejši bo boj za osvoboditev izpod politične in industrialne sužnosti, in toliko hujši bo odpor umirajočega kapitalizma. Nezavedno delavstvo, ki je prepojeno s kapitalističnimi nazori, katere so mu vcepili v šolah, cerkvi in z meščanskim časopisjem, bodo odvrčali od nas in jih ščuvali proti nam. To je najuspešnejše orožje kapitalističnega sistema in s tem si vzdržuje svoje politično moč.

Z denarjem dandanes kupujejo talente, ljubezen in vlado. »Vlada dela denar: denar dela vlado.«

Svet ima dovolj kruha za vse; vsega je v izobilju in če bi bil družabni red pravičen, ne bi bilo treba milijonom umirati vsled pomanjkanja, proletarske bolezni ne bi morale stotisoče ljudi, milijoni otrok ne bi šli v prezgodnji grob.

Prihaia čas, ko bo človeštvo živelo srečnejše, ko ne bo borba za obstanek tako luža kakor je danes. Izginile bodo kapitalistične stranke, ki imajo svoje temelje na tatvinah, ropih in umorih. Namesto sedanje bolezni degeneracije, katere vzrok eksistira v prevelikem razkošju na eni in prevelikem pomanjkanju na drugi strani, se razvije prava demokratična civilizacija in kultura. Kapitalizem, moderno dete razvoja zemlje, dobi svoj prostor poleg starega fevdalizma.

Boj in žrtve bodo še ogromne, predno nastopi ta doba. Izvoievati jo je treba in to nalogo vrši zaveden mednarodni proletarijat.

»Proletarec«.

KAJ SE PRI NAS VSE NAJDE.

(Za ilustracijo naših razmer zelo zanimiv primer iz Ljubljane.)

Tržno nadzorstvo nam pošilja sledeči dopis:

Dne 20. aprila se je vršila od strani mestnega magistrata uradna komisija v trgovini in gostilniških prostorih Ane Brenčičeve v Sv. Florjana ulici št. 24. Komisija je dognala stvari, ki bi jih človek ne mogel pričakovati v Ljubljani in ki mečejo jasno luč v bedo nižjih slojev.

Komisija si je ogledala vse obratne prostore gostilne in trgovine in pri tem ugotovila sledeče:

V gostilniškem lokalu samem se občuti silen smrad po plesnivosti in vlažnosti, ker se najbrže prostori niso nikdar zračili; vse priprave, kakor kozarci in jedilno orodje, so umazane in neočiščene. Slično izgleda tudi v kuhinji. Oba prostora sta jako tesna in temna in brez vsake ventilacije, za izvrševanje gostilniškega obrata popolnoma neprimerna in zdravju škodljiva. Posode, ki se nahajajo v obeh lokalih, so polne prisušeni ostankov jedil za več tednov nazaj. V kuhinji in gostilni je le nekaj kozarcev in skled, ki služijo vsem gostom in domačemu osobju. V trgovini vlada naravnost kaotičen nered. V posameznih predalih se nahajajo gnile, z gnojno plastjo pokrite klobase, poleg stare plesnive potice, fige, moka, polna podganih odpadkov itd.! V drugih predalih zopet obrezane kosti, suho plesnivo prašičje meso, odpadki piščancev. Vsa ta jedila so pokrita s podganiimi odpadki. Našla sta se dva mala kozarca za žganje in več načetih stekla, ruma in brinjevca; vršil se je v trgovini žganjetoč nadrobno. V predalih za moko se nahaja skrajno umazano perilo hišne gospodinje, cunje, obleka, čevlji itd. Istotako se nahajajo različne cunje in perilo po različnih predalih med živili. Vse steklenice kažejo znake, da niso bile sploh nikdar pomite, odkar so bile nove. Lokal sam na sebi ni bil porjban in snažen in je po vseh kotih na kupa podganih odpadkov. Utis trgovine in blaga, ki se nahaja v njej, je naravnost nepodpisljiv.

Ani Brenčičevi se pa vsa ta svinjarija ne zdi nič nepravilnega in osmrnjene klobase označuje kot zelo dobre. Izjavlja, da jih prodaja v gostilni in trgovini. Kupuje jih pa sama ne ve pri katerih ljudih. (Pripomba: Klobase in meso, ki ga donášajo z dežele različni sumljivi elementi, ki izdeljujejo to blago iz poginijene živine in to blago po znižani ceni prodajajo!)

Natakarica v gostilni se nahaja šele pet dni v službi in je izpovedala, da ji gospodinja ne da gorke vode, da bi pomila

V nedeljo 23. t. m. ob 9. uri dopoldne v Celju VELIKI MANIFESTACIJSKI SHOD!

pošodo. Poleg kuhinje se nahaja spalna soba natakarice. Ta soba je sredi predeljena z deskami polnimi špranj, tako da je razdeljena soba v dva dela. V prvem se nahaja samo nekaj zaboj kot postelja. Blazine in odeja so skrajno umazane, raztrgane, tako da se sploh ne vidi nikaka prvotna barva več, temveč samo umazana barva blata. V drugem delu te sobe stanujeta dva moška; v tem lokalu vlada ista svinjarija. Na nasprotni strani se nahaja soba, kjer stanujejo štirje delavci: mestni delavec, dva od firme Tönnies in eden od stavbne družbe. Delavci plačujejo za sobo 400 K na mesec. Soba izgleda sledeče: okna so zabita tako, da se že leta niso odprla, strop in stene so popolnoma črne, v sobi se nahajajo štirje zaboji kot postelje. V teh zabojih se nahajajo kot blazine in odeje strašno umazane, blatne, raztrgane cunjice. Soba napravljata utis najgnusnejšega brloga, kjer bi si človek ne mogel predstavljati, da stanujejo ljudje. V prvem nadstropju se nahajajo sobe kot prenočišča. Te sobe izgledajo strašno. Po izpovedi natakarice in ostalih strank, ki stanujejo v tej hiši, ter policije, uporablja hišna gospodinja te sobe kot bordel. Perilo po posteljah se brez dvoma več let ni premenjalo. Najstrašnejše pa izgleda soba, kjer stanuje hišna gospodinja sama. Po sobi so razmetane raztrgane cunjice, umazano perilo gospodinj, kosi obleke, čevlji, potrti stoli, skatle, steklenice, nočne posode itd. Nered je neopisn; smrad po človeških odpadkih neopisn. V celi hiši se nahaja samo eno stranišče. To stranišče uporabljajo vse stranke v hiši ter vsi sumljivi gostje te gostilne. Stranišče je skrajno zamazano. Po izjavah strank, ki stanujejo v hiši, zahteva Ana Brenčičeva kot lastnica hiše, da morajo stranke v hiši pri njej kupovati. Po izjavah policije se vrše v gostilniških prostorih pogosto pretepi. Ana Brenčičeva je skrajno zamazana in se vidi na njeni glavi, da redko v letu uporablja vodo. Po izjavah strank v hiši živi od tainega bordela, ki ga vzdržuje v svojih prostorih. Gostom in drugim strankam prodaja tako blago, kot se je našlo v njeni trgovini.

Predlaga se takojšnje uradno zavarovanje trgovine in gostilne ter uvedbo postopanja za odvzete gostilniške koncesije in koncesije za trgovino z mešanim blagom, istotako odvzete koncesije za prenočišča ter odvzete nepotrebnih sob, ker je lastnica teh obrtov Ana Brenčičeva absolutno nesposobna, da vodi gostilniško in trgovinsko obrt ter je poleg tega osumljena, da se bavi z drugimi temnimi posli. Radi prodaje skrajno pokvarjenih živil naj se ovadi na državno pravdnikstvo.

KONEC MEZDNEGA BOJA PREDILNICHARJEV V TRŽIČU.

Pred enim mesecem je osrednje društvo oblačilnih delavcev vložilo na tvrdo Glangmann in Gassner spomenico za 30% povišanje plač ter da se še druge krivice, ki se temu delavstvu godijo, v tovarni odpravijo.

Pogajanja so se zavlekla vsled tega, ker sta podjetnika celo zadevo prepustila Zvezi industrijev v Ljubljani. Pri prvih pogajanjih z Zvezo industrijev smo se razšli brez uspeha, ker je g. ing. Šuklje, čuvtvo predilničarji, obljubil celih 15% na temeljne plače!

Ker se pa delavstvo, ki se nahaja v bedi, ne da kar tako z drobtinicami odpraviti, so bili zaupniki organizacije prisiljeni to kulantno ponudbo odkloniti ter

je vsled tega obrtno nadzorništvo razpisalo novo pogajanje 19. t. m. Po hudi borbi z zastopniki Zveze industrijev, je bil končni rezultat ta, da se od 5. aprila naprej povišajo mezde za 30% vsem delavcem in delavkam, obenem se povišajo sorazmerno akordne postavke. S tem se je tudi odpravila krivica ženskam, ki delajo akordno delo.

Za vsakega delavca in delavko se da namesto dosedanjih 10 metrov 15 metrov blaga po znižani ceni za 20% pod tovarniško ceno ter za vsakega otroka 5 metrov.

Prvi maj je praznik in se praznuje.

Čast predilniškemu delavstvu, ker je s svojo vztrajnostjo v svoji organizaciji oblačilnih delavcev doseglo deloma lep uspeh, in še lepši bi bil, če bi vsi tisti, ki mislijo, da je organizacija luksuz in ki gledajo s posmehom svoje sotrpine, kateri se borijo tudi zanje, prišli v vrste, v katere spadajo, kajti potem bo tudi lažje parirati organizaciji delodajalcev, t. j. Zvezi industrijev v Ljubljani.

Sodrug in sodružice, strnite naše vrste v organizaciji oblačilnih delavcev, in drugič hote lahko dosegli še boljše uspehe ter odpravili krivice, ki se vam gode!

Politične vesti.

+ **Neverjetna nemarnost vojnega ministrstva.** Katastrofalna eksplozija smodnika v Bitolju je zahtevala veliko število človeških žrtev in jih še vedno zahteva, ker se eksplozije množe in bo Bitolj skoro gotovo do tal pogorel. Škoda je ogromna, ker je samo municijski material predstavljal vrednost ene miliarde dinarjev. Pojavljajo se vsled silnih eksplozij potresni sunki, ki povečujejo paniko med prebivalstvom, ki je pobegnilo v bližnje gozdove in prenočuje sedaj pod milim nebom. Oddelki vojaštva in orožništva poskušajo zastoj omejiti s strašni požar s pomočjo gasilcev iz vseh bližnjih krajev. Glavno krivdo te nečuvne eksplozije pripisujejo vojnemu ministrstvu, ki ni utegnilo poskrbeti za varnostne odredbe pri skladiščih v kljub opetovanim opominom. Vsega prebivalstva, ki mora sedaj bivati pod milim nebom in je prepuščeno sebi samemu, je okoli 40.000.

+ **Kongres amsterdamske internacionale v Rimu.** Vodstvo amsterdamske internacionale se je potrudilo za mednarodni delavski kongres, ki ga je 20. t. m. slovesno otvorilo v navzočnosti 200 delegatov, ki zastopajo 20 držav. Na dnevnem redu je vse polno perečih vprašani, ki jih mora rešiti kongres amsterdamske zveze strokovnih organizacij. Med drugimi resolucijami je tudi resolucija o splošni razorožitvi, o kateri je že poročal Holandec Fimmen, nadalje resolucija, ki protestira v imenu 10 milijonov brezposelnih delavcev proti kapitalističnim metodam in zahteva medsebojno anuliranje predvojnih dolgov, potem resolucija o organizaciji razdelitve surovin posameznim državam in še cela vrsta drugih resolucij. Kongres bo brezdvomno veliko doprinesel tudi za enotno fronto proletariata.

+ **Zavezniki na genovski konferenci so si sneli krivko.** Nemci še niso izgovorili svojega odgovora antanti. Vendar pa že vedo poročati časnikarji, da bo nota spravljiva in da bodo Nemci naglašali, da so hoteli pogodbo na pritisk zaveznikov razveljaviti, da pa niso tega dopustili ruski delegati. Nemci bodo obenem povdarili, da imajo najboljšo voljo sodelovati na

genovski konferenci in ker bi mogla nemško-ruska pogodba ovirati skupno sodelovanje, so pripravljani, da se ne bodo udeleževali posvetovanj z evropskimi državami o ruskem vprašanju. K vsem tem izjavlja ministrski predsednik Poincaré, da se francoska delegacija ne bo več udeleževala genovske konference, če se ne bo obstoječa pogodba razveljavila. Ker po dobljenih informacijah so sklenili Rusi in Nemci tudi vojaško zvezo.

+ **Pogajanja z Italijo potekajo zelo neugodno.** Pogajanja z Italijo o izvršitvi rapalske pogodbe potekajo tako neugodno, da govorijo v Belgradu prav resno o padcu ministra Ninčića, s katerim niso več zadovoljni ne demokrati in ne radikali s Pašićem na čelu. Iz Belgrada so odposlali naši delegaciji v Santi Margheriti posebnega kurirja z novimi navodili. Vendar pa je pričakovati, da bo belgrajska vlada v najkrajšem času za eno blamažo bogatejša.

Četrto javno predavanje Zvonimirja Bernota, glavnega urednika »Napreja«: »Idealizem in materializem«. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 21. aprila 1922. Velika dvorana »Mestnega doma« v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Sedeži v I. vrsti po 5 Din, v II. do VI. vrsti po 2 Din, v VII—X. vrsti pa 1 Din. Stojišča 50 par.

VELIČASTNA MANIFESTACIJA ZA ENOTNO DELAVSKO FRONTO.

V Nemški Avstriji vladajo približno iste žalostne socialne razmere kakor pri nas v Jugoslaviji. Delavstvo preživlja težke krize v vseh obratih. Tako na primer so stopili pred dnevi delavci strojnih delavnic dunajskega arzenala v 10-dnevno stavko, ker je poskušalo odpustiti ravnateljstvo 1000 delavcev in 200 uradnikov. Bogati delodajalci, ki žive nad vse razkošno, se boje denarne izgube, ker jim rjavi v arsenalih že več tisoč modernih poljskih plugov in zato so pozkusili z atentatom na delavske vrste. Graška zbornica za trgovino, obrt in industrijo pa je šla celo tako daleč, da je odposlala vladi resolucijo, v kateri odločno protestira proti nadaljevanju socialne politike, ki baje onemogočuje konkurenco z inozemstvom. S tem hočejo vzeti kapitalistični mogotci delavcem še tiste bore zakone, ki so jih komaj za spoznanje ščitili pred nadutimi delodajalci. V znak protesta proti kapitalističnim metodam so sklicali 19. t. m. dunajski socialisti in komunisti manifestacijsko demonstracijo, ki se jo je udeležilo okoli 150.000 delavcev. Vsi govorniki so poudarjali, da je že skrajni čas združitve, da se na ta način ustvari močna enotna delavska fronta proti kapitalističnim silam, ki so z vsemi močmi na svojem zločinskem delu. Manifestirali so za priznanje sovjetske vlade, za pomoč gladujočim v Rusiji in končno za 8urni delavnik. Vsi javni lokali so bili zaprti ob ulicah, koder se je pomikal veličastni sprevod. Alarmirana policija ni imela povoda vmes posegati, ker so za mir in red poskrbeli demonstranti sami s svojimi reditelji. Ker je opažati pogubonosno kapitalistično taktiko v popolni njeni ostudnosti v vseh evropskih državah, se vedno množijo glasovi iz delavskih vrst za združenje komunistov s socialisti. Po škodljivih medsebojnih bratomornih bojih upamo, da bo do tega koraka tudi v prišlo.

Dnevne vesti.

Državna borza dela. Pri vseh podružnicah »Drž. Borze Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo dela od 2. do 8. aprila 1922 232 moških in 158 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 239 moških in 209 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 157. — Promet od 1. januarja do 8. aprila 1922 izkazuje 8291 strank, in sicer 3652 delodajalcev in 4639 delojemalcev. Posredovani se je izvršilo v tem času 1662. — Dela iščejo: viničarske družine, strojni in stavbeni ključavničarji, kovači, krojači, šivilje, pekci, mlinarji, mesarji, sedlarji, natakari, natakariji, dninarji, dninarice, pisarniške moči, vzgojiteljice, vajenci, vavnenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, čevliarji, mizarji, zidarji, tesarji, stavbeni in strojni ključavničarji, viničarske družine, drvarji, sodarji, vzgojiteljice, kuharice, sobarice, vajenci, vavnenke itd.

Ljubljana.

Včerašnji javni shod v »Mestnem domu« je bil eden najlepših v zadnjem času. Polna dvorana pri naših strokovnih organizacijah organiziranega delavstva je mirno in pazljivo poslušalo izvajanje celjskih sodrugov o položaju stavkujočih kovinarjev v Westnovi tovarni in soglasno pritrnilo pozivom s. Tokana in Svetka, naj bi žrtvovali zaslužek dveh ur na teden za vzdrževanje sobojnikov, ki bijejo sedaj odločen boj ne samo zase, temveč za priborjene pravice in predvsem osemurnega delavnika vsega zavednega slovenskega proletariata. Izborna disciplina in visoka zavednost našega delavstva nam daje neomajeno upanje, da bo Zveza industričev s svojim eksponentom, privandranim izkoriščevalcem Westnom, dobila brez pardona tisto hudo lekcijo, ki ji gre in da se po tem svojem ofenzivnem dejanju, ki je izval stavko celjskih kovinarjev, ne bo več tako kmalu upala izzivati nas, da posežemo po naših skrajnih obrambnih sredstvih.

Članski sestanek športnega kluba »Svoboda« Ljubljana se bo vršil v soboto, dne 22. t. m. ob 19. v Šelenburgovi ul. št. 6, II. nadstropje. — Vabljeni so tudi člani sodruških klubov v Viča in Most ter vsi, ki se zanimajo za šport. — Odbor.

Pevski zbor državnega učiteljskega prireditelja v nedeljo, 23. t. m. popoldanski izlet na Vrhniko. Ob tej priliki se vrši tudi koncert ob 5. popoldne v prid dijaškemu podpornemu skladu. Odhod vlaka na Vrhniko ob 1.18; v Ljubljano se izletniki vrnejo z Verda ob 10. zvečer. Pevski zbor vabi vse prijatelje lepega petja in učiteljskega naraščaja, da se udeležijo izleta in lepega koncerta.

Košnja mestnih potov in stradonov na Ilovcih, Hauktmanci in Črni vasi se odda v nedeljo, dne 23. aprila 1922 ob 3. popoldne. Košnja mestnih potov in stradonov v Trnovskem predmestju in travnike in njive na ljubljanskem Gradu pa v ponedeljek, dne 24. aprila 1922, t. j. na sv. Jurija dan ob 10. dopoldne v zakup. Zbirališče ponudnikov za košnjo stradonov in potov v Črni vasi, Hauptmanci in Ilovcih pri šoli na Barju oziroma pri Vidmarju na Ižanski cesti. Zbirališče ponudnikov za pota in stradone v Trnovskem predmestju in za travnike in njive na ljubljanskem Gradu pri mitnici na Opekarski cesti poleg mosta čez Mali graben.

Javna dražba. Mestni magistrat razpisuje za ponedeljek, dne 24. aprila 1922 ob devetih dopoldne v hiši Stari trg števil.

17. II. nadstropje javno dražbo raznega pohištva, posode, preprog itd.

Društvo »Soča« opozarja svoje članke in prijatelje društva, da predava v soboto, dne 22. t. m. točno ob 8. zvečer v salonu hotela »Lloyd« gospod Franc Merliak o utiskih z doberdobške fronte. Vstop prost. K obilni udeležbi vabi odbor.

Celje.

V NEDELJO, 23. APRILA JE OB 9. DOPOLDNE V CELJU VELIKI MANIFESTACIJSKI SHOD, POROČEVALCA NAR. POSL. SODRUGA TOKANA IN GOLOUH.

Mal popravek. Na zahtevo delavcev radevolje popravljamo notico »Rechtlos in Slowenien« s tem, da nismo mislili g. Rackuscha osebno, ker on faktično tudi ni nič kriv. Toliko v popravek.

Ljudsko vseučilišče v Celju. Prihodnji ponedeljek, dne 24. aprila bo zopet predavanje v risalnici deške meščanske šole. Predaval bo vladni svetnik gospod Em. Lilek o temi »Zemljepisne in narodopisne črte o Bosni in Hercegovini«. Razpravljalo se bo večjim delom o deželnem južnem govoru. Predavanje se bo ilustriralo z zemljepisnimi in narodopisnimi slikami ter vsakovrstnimi predmeti iz domače umetne in hišne industrije.

Lepo spoznanje. Demokratski stanovanjski najemniki so prišli do spoznanja, da je tudi njim potreba organizirati se, da ne bodo »brezpravni«. Sklicali so pripravljali zbor, da si osnujejo tako organizacijo. Pozabili pa so, da že obstoja taka organizacija, ki je brezstrankarska za vse stovanjske najemnike, ki čutijo potrebo organizacije. Prišli so tisti od »strankarske« že obstoječe organizacije in povedali, da ni strankarska in demokratski gospodje so izjavili, da bodo pristopili k »soc. dem.« stanovanjski organizaciji. »Strankarska« organizacija je nestrankarska. Vstop ima vsak, ki plača 4 K kot pristopnino. Bali so se društva stanovanjskih najemnikov, pa res ne vemo, ali vsled tega, ker straši v njej tudi tisti hudi Koren. Gospodje so muenja, da kjer je Koren, tam je stranka in da so njegove zemlje tudi stranka. Pozabili so pa, da je stanovanjsko vprašanje socialno vprašanje in ne strankarsko vprašanje. Koren je pa človek, ki hoče pomagati revežem in tako je ustanovil društvo stanovanjskih najemnikov. Malo hudo je bratiti se z raztrganim, umazanim delavcem, toda potreba je poskrbela, da so pristopili demokratski v organizacijo, kjer so tudi razredno-organiziranci. K tej organizaciji bo pristopil tudi g. Bizjak in bati se je, da mu demokratski ne bodo nekoč očitali »farbenwechsler«.

= Valuta. (Zagreb, 20. aprila.) Ameriški dolar 72 Din, angleški funt 315 Din, francoski frank 6.70 Din, 100 nemških mark 26.50 Din, italijanska lira 3.90 Din.

DELAVCI, ZDRUŽITE SE!

Sužnjevi potrebuje kapitalizem. Vsa zemlja je polna neizmernega bogastva. Zariteš se vanjo in v njenih skroviščih najdeš zlata in železa, bakra in svinca, belega srebra in črnega premoga. Preorješ jo, poseješ, pa ti rodi deseteren plod. Preprežeš jo z železno mrežo, pa prevažiš neizmerna bogastva iz kraja v kraj.

Sužnjevi potrebuje kapitalizem, kajti le sužnji dela za gospodarja, da se more preobjedati, pa strada sam, zida gospodariju sijajne palače, pa polaga sebi kamen pod glavo, tiska gospodarju knjige, napolni jih z vsem znanjem sveta, pa se sam zadovoljuje z mašnimi bukvicami.

Sužnjevi potrebuje kapitalizem: ali sužnji more ostati le nevednež, ki si je dal potegniti umetno mrežo čez oči.

Vsako živo bitje hrepenti po svobodi. Človeka je znal človek tako ponižati, da je izgubil to najmočnejše hrepenenje in se vdal topemu tlačaustvu, misleč, da uživa milost, če dela v službi tujega gospodarja.

Z vsem bogastvom tega sveta ne bi bil kapitalizem dosegel takega cilja, da ni našel pomočnika. Oglasil se je pri njem klerikalizem: Roka roko umiva.

Klerikalizem je vzel človeku znanje, pa mu je dal vero: uspaval mu je misel, na mu jo je zamenil z dogmo. Sugeriral mu je, da ni življenje na tem svetu nič drugega kakor priprava za drugi svet.

Zakaj ne veruje kapitalist, da je treba bede in stradanja, muk in trpljenja za dosego nebeškega kraljestva? Zakaj ne brani klerikalizem njemu udobnosti in razkošja in izkoriščanja in odiranja množic? Ako sme biti bogatinu ta zemlja več kakor solzna dolina, zakaj tebi ne, delavec, ki si jo orosil, opojil in oplodil s svojim delom, ki si jo iz divje puščave izpremenil v krasen dom človeštva, katerega vrata so le tebi ostala zaprta?

Delavec trpin! Svoboda kliče tudi tebe. Bogata je zemlja, tvoje roke dvigajo zaklade iz njenih globočin, tvoje roke orjejo in žanjejo, tvoje roke izpreminjajo surovo rudo v kolega in stroje, v žico in stebre, tvoje roke so ustvarjajoči instrument človeštva.

Ogromna je tvoja moč, ako se združiš s svojimi brati, ki so trpini kakor ti, naj je njih koža bela, rumena ali rdeča, naj je njih govorica slovenska, nemška ali francoska, naj je teklja njih zibelka na severu ali jugu, na vzhodu ali zapadu.

Socializem te kliče pod svojo zastavo. Velika je že njegova armada; pridruži se ji še ti, da pride do zmage čim prej.

Socializem te uči verjeti in zapreti vase. V množici bratov in sester enakega mišljenja se poveča tvoja moč; vse sile združene v eno pa postanejo enerzija, katere ne premaga ne pekeli, ne kapitalistično zlato. Kajti cekini ne hranijo človeka, tudi milijonarja in božjega zastopnika ne. Če mu tvoja armada odreče kruh, je premagan tisti hip.

Delavec, tovariš! Zastava socializma je zastava boja, a tudi zmage zastava.

Zmaga socializma je tvoja osvoboditev!

Slovensko nar. gledališče v Ljubljani.

Drama:

21. aprila, petek »Anatol«. Red A:
22. aprila, sobota »Namišljeni bolnik«. Red C.

Opera:

21. aprila, petek »Madame Buderfly«. Red E.
22. aprila, sobota ob pol 8. zvečer »Luiza«. Red A.

Sedanji namen kapitalistov in vlade je potlačiti in uničiti delavske unije in pognati delavce nazaj v tiste razmere, ko so kapitalisti lahko rekli delavcem: Vzemite, kar vam damo, ali pa poginite od gladi! To so tiste razmere, v katerih je delavec odvisen od delodajalčeve dobrosrčnosti in previdnosti.

Po svetu.

— Tragedije grbave bogatinke ali posledica kapitalistične vzgoje. Ves London stoji pod vtisom strašne tragedije.

Kafero razjasniti se policija na vso moč trudi, vendar se ji doslej še ni posrečilo zaslediti pravega krivca. Sumi se, da je zločinec mož umorjene, katero je končal šele po nečloveških mukah. John Poltgrane, postaven mož, star okoli 45 let, se je pred nekaj leti seznanil s staro grbavo toda zelo bogato žensko, ki bi se bila jako rada poročila. Poltgrane je znal to žensko popolnoma zaplesti v svoje mreže in čez nekaj časa sta se poročila. Seveda mož ni ljubil svoje žene, glavna stvar mu je bila, da se polasti njenega premoženja. Kmalu se je pokazal in pravi luči ter ji začel pri vsaki priložnosti očitati njeno telesno libo, zmerjati jo z najsurejšimi priimki, ter voditi propale ženske, ki jih je našel na ulici, v svoje stanovanje. Ubo-ga grbavka je morala pogostiti vlačuge in prisostvovati najnemoralnejšim prizorom. Če je hotela pobegniti, jo je surovi mož pretepal in prisilil, da je ostala v sobi. Imela je pravi pekel pri njem in sosedje so večkrat čuli, kako nesrečnica toče, medtem ko jo mož suje, da je groza. Neke noči je prišel Poltgrane ves blede na policijo in javil, da je našel svojo ženo doma umorjeno. Policijska komisija se je podala z navidezno neutolažljivim možem v njegovo stanovanje in našla tam truplo umorjene strašno razmesarjeno, zlasti glava je bila popolnoma potolčena. Poltgrane se je pri pogledu na svojo mrtvo ženo onesvestil ter so ga morali s kisom močiti, da se je zopet zavedel. Zdravniška komisija je ugotovila, da je bila žena še pred smrtjo po vsem telesu pretepena. Sosedje so izjavili, da niso iz stanovanja čuli nobenega hrupa, čemur so se narav-

noš čudili, ker se je prej redno vsak večer čul jok in klice na pomoč te nesrečnice. Ronarskega umora policija ni mogla ugotoviti. Poltgrane odločno trdi, da je našel svojo ženo mrtvo, vendar se sumi, da je ravno on najprej omamiral svojo ženo z močnim udarcem, potem pa jo je pretepal, dokler ni izdihnila. Londonski časopisi izražajo nado, da bo policija vendarle razjasnila to zagonetno tragedijo.

SODRUGI, PRIPRAVLJAJTE SE NA DOSTOJNO PROSLAVO PRVEGA MAJA!

Šport.

Klub kolesarjev in motociklistov »Iiriia« v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 23. t. m. »Otvoritvene dirke« na progi Ljubljana-St. Vid. Start in cilj pri km 2200 v Zgornji Šiški. Začetek ob 14.30. Na cilju promenadni koncert. Dirka se vrši v sledečih kategorijah: Novinci km 3, Juniori km 5, Seniori km 3, Glavna km 10, Dam-

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: France Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

ska km 2, Handicap km 5, Hrv. podsa-vezna km 5, Tolažilna km 3. Posebno zanimanje vlada v športnih krogih že sedaj za damsko dirko, kar je gotovo nekaj novega za Ljubljano. — Razven tega se bodo nudili slavnemu občinstvu gotovo srđiti boji za zmago v glavni dirki med našimi in hrvatskimi prvaki. Zvečer ob 19.30 v hotelu »Tivoli« športni družabni večer. Razdelitev nagrad in dirke na aparatih v dvorani. — Vstopnina na cilju: sedeži I. vrste 10 Din, II. vrste 5 Din, stojišča 2 Din, člani in dijaki proti izkaznici 1 Din, pri večerni prireditvi 5 Din. Vstopnice sedežev na cilju veljajo tudi za večerno prireditev. — Prijave k dirkam je naložiti na A. Šiškovič, kavarna »Prešeren«. Zaključev prijav v petek 21. t. m. ob 22. uri. — Odbor.

UTRINKI.

Socializem in kultura sta neločljiva pojma. Kjer ni kulture, ne more biti socializma, ampak kvečjemu njega karikatura.

Marsikdo bi ta hip postal vnet zagovornik socializma, če bi ga poznal. Še nobene ideje pa niso ljudje tako napačno tolmačili kakor socializem.

Dokler je bila vojna, so cerkve hotele igrati vodilno vlogo. Ko se vrača mir, bi zopet rade stale na prvem mestu. Dokler je bila vojna, ni imelo človeštvo nobenih koristi od njih in sedaj jih nima niti za dlako več. Vse to velja prevsem za rimsko-katoliško cerkev.

KAJO DELIČ,

zlatar in draguljar
Ljubljana Hilsnerjeva ul. 4

priporoča svojo
zlatarsko in draguljarsko delavnico
za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh uzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago.

Iščem samostojnega automonterja

za Ljubljano, le prvovrstno moč.
Nastop takoj.
Ponudba na poštni predal 18.

Pridobivajte naročnike!

Velika zaloga

Kanditov

Keksov

Čokolade

Josip Vitek
Ljubljana
Krekov trg 8.

Glavno zastopstvo
tvrške
'Orion' Maršner
Praha.

Na debelo.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

UVOZ

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki.

IZVOZ

Telefon 336. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.
Čekovni račun štev. 10.473.

25 CELJE 25

Marija Baumgartner.

Velika zaloga vsakovrstnega novega pohištva domačega in tujega izdelka. Divani, madraci, pernice, odeje. Kompletna oprema za novoporočence. 25. Samo v Gosposki ulici. 25. Zmerne cene! Delo solidno!

Ure budilke, nihanke, verižice, zlatino, srebrno, očale in poročne prstane kupite najbolje pri

A. Lečnik, urar in zlatar, Celje, Glavni trg št. 4.

Popravila dobra in točna. Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Delniška glavnica K 50.000.000.

Razerve okroglo K 45.000.000.—

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Prodaja srečk razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira obratne dobave in dovoljuje vsakovrstne kredite.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

— Brzjavni naslov: Banka. — v Ljubljani. — Telefon št. 261 in 413. —

Podružnice:

v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptuju in Brežicah.